

لهبلاوكرارهكانى سايتى ئيمان وهن

WWW.IMAN.COM

(۳) ■ بهشى خوشۆردن

(۱) ئاوه ئاوهوه پيويست دهبيت بو پياويك سهرجيى (جماع) بكاتو

ئاوى نهيهتهوه

۱۴۹- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ (رضي الله عنه) قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَوْمَ الْاَثْنَيْنِ إِلَى قُبَاءَ، حَتَّى إِذَا كُنَّا فِي بَنِي سَالِمٍ وَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) عَلَى بَابِ عَثْبَانَ فَصَرَخَ بِهِ، فَخَرَجَ يَجْرُ إِزَارَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((أَعْجَلْنَا الرَّجُلَ)). فَقَالَ عَثْبَانُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يُعْجَلُ عَنْ امْرَأَتِهِ وَلَمْ يُمْنِ، مَاذَا عَلَيْهِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((إِنَّمَا الْمَاءُ مِنَ الْمَاءِ)). [بخاري / الموضوع / ۱۷۸].

(عبدالرحمن) كورى (ابى سعيد الخدرى) لهباوكيهوه بو مان دهگيرپيتهوه (رضي الله عنه) دهلى: روژى دووشه ممه له خزمهت پيغه مبهرى خوادا (رضي الله عنه) رويشتين بو قوباء، رويشتين تاگه يشتينه (بنى سالم)، پيغه مبهرى خوا (رضي الله عنه) له بهردهرگاي مالى (عتبان) دا راوه ستاو بانگى (عتبان) ي كرد، ئه ويش هاته دهره وه داوينى كراسه كه ي راده كيشا، پيغه مبهرى خوا (رضي الله عنه) فه رموى: ((په له مان له پياوه كه كرد)) عتبان وتى: ئه ي پيغه مبهرى خوا (رضي الله عنه): ئه گهر پياويك بچيته لاي هاوسه ره كه ي و په له ي لى بكه ن و ئاوى نهيه ته وه ، چى له سه ره؟ فه رموى: ((ئاوه له ئاوه وه پيويست دهبيت)) لي ره دا واته هه تا ئاوه نه په رپيت خو شور دنى ناويت].

(۲) هه ئوه شانده وه ي فه رمووده ي پيشوو /

واجب بوونى خوشۆردن به بهيهك گه يشتنى هه ردوخه ته نه كراو

۱۵۰- عَنْ أَبِي مُوسَى (رضي الله عنه) قَالَ: اِخْتَلَفَ فِي ذَلِكَ رَهْطٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ، فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّونَ: لَنَا يَجِبُ الْغُسْلُ إِلَّا مِنَ الدَّقِقِ أَوْ مِنَ الْمَاءِ. وَقَالَ الْمُهَاجِرُونَ: بَلْ إِذَا خَالَطَ فَقَدْ وَجِبَ الْغُسْلُ. قَالَ: قَالَ أَبُو مُوسَى: فَأَنَا أَشْفِيكُمْ مِنْ ذَلِكَ، فَقُمْتُ فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَى عَائِشَةَ (رضي الله عنها) فَأُذِنَ لِي، فَقُلْتُ ﴿لَهَا﴾: يَا أُمَّاهُ - أَوْ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ - إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ شَيْءٍ وَإِنِّي أَسْتَحْيِيكَ. فَقَالَتْ: لَأَ

تَسْتَحْيِي أَنْ تَسْأَلَنِي عَمَّا كُنْتَ سَأَلْنَا عَنْهُ أُمَّكَ الَّتِي وَلَدَتْكَ، فَإِنَّمَا أَنَا أُمُّكَ. قُلْتُ: فَمَا يُوجِبُ الْغُسْلُ؟ قَالَتْ: عَلَى الْخَيْرِ سَقَطَتْ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعْبَيْهَا الْأَرْبَعِ، وَمَسَّ الْخِتَانُ الْخِتَانَ، فَقَدْ وَجَبَ الْغُسْلُ)). [اقتران النيرين / بخاري / ۱۷۶۵/۷]

(ابو موسی) (ﷺ) دهلی: کۆمه لیک له (مهاجر) و (انصار) جیاوازی که وتە نیوانیان. (انصار) یه کان و تیان: خوشوردن پیویست نابیست هه تا ئاو نه یه ته وه (مهاجر) یه کانیش و تیان: به لی ئەگەر تیکه لبوون، خوشوردن پیویست ده بیست. ده لی (ابو موسی) وتی: من ئەوه تان بۆچاره ده کهم، هه ستام چووم مۆله تم له عائشه (ﷺ) و هرگرت و ئەویش مۆله تی دام و پیموت: دایه گیان - یا ئەی دایکی ئیمانداران - من ده مه وی پرسیاریک له باره ی شتی که وه بکه م و به لام شه رم ت لی ده که م ، ئەویش وتی: شه رم مه که، ئەو پرسیاره ی پرسیتو ته له و دایکه ت که تۆی لی بوویت له منیشی بپرسه، منیش دایکت، وتم: چی خوشوردن واجب ده کات؟ وتی: گه یشتی به که سی شاره زا، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمو یه تی: ((ئەگەر له نیوان هه ردوو قاچی و هه ردوو رانیا دانیشت، خه ته نه کراوی ئەم به ر خه ته نه کراوی ئەو که وت، ئەوا خوشوردن واجب ده بیست))^(۱).

۱۵۱- ﴿عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أُمِّ كَلْثُومٍ، عَنْ عَائِشَةَ (ﷺ) رَوْجَ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَتْ: إِنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) عَنِ الرَّجُلِ يُجَامِعُ أَهْلَهُ ثُمَّ يُكْسِلُ، هَلْ عَلَيْهِمَا الْغُسْلُ؟ وَعَائِشَةُ جَالِسَةٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِنِّي لَأَفْعَلُ ذَلِكَ أَنَا وَهَذِهِ ثُمَّ نَغْتَسِلُ))﴾.

له (جابر) کوپی (عبدالله) هوه له (ام کلثوم) هوه له (عائشه) هوه (ﷺ) هاوسه ری پیغه مبه ر (ﷺ) وتی: پیاو یک پرسیار ی له پیغه مبه ری خوا (ﷺ) کرد له باره ی پیاو یکه وه که سه رجیی: (تیکه لی له گه ل هاوسه ره که ی بکات و ئینجا تاقه تی نه مینی [واته: ئاوی نه یته وه] ئایا خوشوردنیان له سه ره؟ له وکاته دا (عائشه) له وی دانیشتبوو ، پیغه مبه ر (ﷺ) فه رمو ی: ((من و ئەمه (عائشه) واده که ی و دوا یی خو مان ده شو رین)).

(۳) نافرەت له خەویا شتیک ببینی که پیاو دەبیینی

^(۱) ئەم فه رمو ده یه پیشوو ه که یان هه لده وه شی نی ته وه.

۱۵۲- عن إسحاق بن أبي طلحة عن أنس بن مالك (رضي الله عنه) قال جاءت أم سليم وهي جدة إسحاق - إلى رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فقالت له وعائشة عذة: يا رسول الله المرأة ترى ما يرى الرجل في المنام، فترى من نفسها ما يرى الرجل من نفسه؟ فقالت عائشة: يا أم سليم، فضحت النساء تربت يمينك. فقال لعائشة: ((بل أنت فتربت يمينك، نعم فلتغتسل يا أم سليم إذا رأيت ذلك)).

له (اسحاق) كوری (ابی طالب) هوه له (انس) هوه (رضي الله عنه) دهلی: (ام سلیم) که نهکی اسحاق بوو. هاته خزمهت پیغه مبهري (رضي الله عنه) عائشه هه لهوی بوو، وتی: نهی پیغه مبهري خوا (رضي الله عنه) زن، نهوهی پیاویک له خه ودا ده بیینی نه میس ده بیینی، پیاو چی له خویدا ده بیینی نه میس ده بیینی؟ [ئایا خوشوردنی له سه ره؟] (عائشه) (رضي الله عنه) وتی: ههی ده ست بکهیت به که نوی خالیدا نهی (ام سلیم) ئاپرووی ژنانت برد، پیغه مبهري (رضي الله عنه) به (عائشه) ی فه رموو: توده ست بکهیت به که نوی خالیدا، به لی نهی (ام سلیم) با خوئی بشوریت نه گهر نهوهی دی [له خه ویا].

(۴) چوئییتی خوشوردن له له شکرانیی

۱۵۳- عن ميمونة (رضي الله عنها) زوج النبي (صلى الله عليه وسلم) قالت: أدنيت لرسول الله (صلى الله عليه وسلم) غسله من الجنابة، فغسل كفيه مرتين أو ثلاثا، ثم أدخل يده في الإناء، ثم أفرغ به على فرجه وغسله بشماله، ثم ضرب بشماله الأرض فدلكها دلكا شديدا، ثم توضأ وضوءه للصلاة، ثم أفرغ على رأسه ثلاث حفنات ملء كفه، ثم غسل سائر جسده، ثم تنحى عن مقامه ذلك فغسل رجله، ثم أتيتُه بالمنديل، فردته. [بخاري/ الغسل / ۲۱۶]

(مهيمونه) ی هاوسهري پیغه مبهري (رضي الله عنه) دهلی: ئاوم هیئا بو پیغه مبهري خوا (رضي الله عنه) بو خوشتن له له شکرانیی، دوو جار یا سی جار دهستی شور، ئینجا دهستی خسته ناو قاپه که وه به دهستی ئاوی کرد به پیشی خویداو به دهستی چه پی شور، ئینجا به توندی دهستی چه پی هیئا به زه ویداو له زه ویه که ی ده خشان، پاشان دهستنوژی گرت وه کو بو نویتز بیگریت، ئینجا سی مشتی پر ئاوی کرد به سه ریا، ئینجا هه موو له شی شور، پاشان جیگا که ی گوپی و ههردوو پیی شور، ئینجا خاولیم بو هیئا خوئی پی وشک بکاته وه نه یویست.

(۵) بری نهو ئاوهی له شکران خوئی پی ده شوات

۱۵۴- عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ (رضي الله عنها) أَنَا وَأَخْوَاهُ مِنَ الرُّضَاعَةِ، فَسَأَلَهَا عَنْ غُسْلِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله) مِنَ الْجَنَابَةِ؟ فَدَعَتْ بِنَاءً قَدِرَ الصَّاعِ، فَاغْتَسَلْتُ، وَبَيْنَنَا وَبَيْنَهَا سِتْرٌ، وَأَفْرَعْتُ عَلَى رَأْسِهَا ثَلَاثًا، قَالَ: وَكَانَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله) يَأْخُذْنَ مِنْ رُءُوسِهِنَّ حَتَّى تَكُونَ كَالْوَفْرَةِ. [بخاري/ الغسل/ ۲۴۸]

(ابو سلمه) كوری (عبدالرحمن) دهلی: چوین بولاى عائشه (رضي الله عنها) له گهل برا شیریه کهیدا، له باره ی خوشوردنی پیغمبره ی خواوه (رضي الله عنها) له له شگرانی لی ی پرسى؟ داواى قاپیکى کرد به نهدازه ی (مه نیک) ده بوو، خو ی پی شور د، له نیوان نیمه و عائشه دا په رده یه که هه بوو، سی جار ناوی کرد به سه ریا وتی: هاوسه ره کانی پیغمبره (رضي الله عنه) قزبان ده بری تاده گاته ناستی گویچکه یان)).

(۶) په رده گپران بو خوشوردن

۱۵۵- عَنْ أُمِّ هَانِي بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ (رضي الله عنها): أَنَّهَا لَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) وَهُوَ بِأَعْلَى مَكَّةَ، قَامَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) إِلَيْهِ، فَغَسَلَهُ، فَسَتَرَتْ عَلَيْهِ فَاطِمَةَ، ثُمَّ أَخَذَ ثَوْبَهُ فَالْتَحَفَ بِهِ، ثُمَّ صَلَّى ثَمَانَ رَكَعَاتٍ سُبْحَةَ الضُّحَى. [بخاري/ الصلاة في ثياب/ ۲۵۰]

(ام هانی) کچی (ابوطالب) ده لی: له سالی فه تخی مه که که دا هاتم بو خزمه ت پیغمبره ی خوا (رضي الله عنها) له سه رووی مه که که وه بوو، پیغمبره (رضي الله عنه) هه ستا چوو بو شوینی خوشوردن فاته مه په رده یه کی بو گپرا تا خو ی شور د، ئینجا جله کانی خو ی هه لگرت و پیچای له خو یه وه و، دواى نه وه هه شت رکات نویژی سوننه تی چیشته نگاوی کرد.

(۷) به ته نها خوشوردنی پیاوو خو په نادانی

۱۵۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنْ مُحَمَّدِ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله)، فَذَكَرَ أَحَادِيثَ، مِنْهَا: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله): ((كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ يَغْتَسِلُونَ عُرَاةً يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى سِوَاةِ بَعْضٍ، وَكَانَ مُوسَى (صلى الله عليه وآله) يَغْتَسِلُ وَحْدَهُ، فَقَالُوا: وَاللَّهِ مَا يَمْنَعُ مُوسَى أَنْ يَغْتَسِلَ مَعَنَا إِلَّا أَنَّهُ آدَرُ، قَالَ: فَذَهَبَ مَرَّةً يَغْتَسِلُ، فَوَضَعَ ثَوْبَهُ عَلَى حَجَرٍ فَفَرَّ الْحَجَرُ بِثَوْبِهِ، قَالَ: فَجَمَعَ مُوسَى (صلى الله عليه وآله) بِإِثْرِهِ يَقُولُ: ثَوْبِي حَجَرٌ ثَوْبِي حَجَرٌ، حَتَّى نَظَرَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ إِلَى سِوَاةِ مُوسَى، قَالُوا: وَاللَّهِ مَا بِمُوسَى مِنْ بَأْسٍ، فَقَامَ الْحَجَرُ حَتَّى نَظَرَ إِلَيْهِ، قَالَ: فَأَخَذَ ثَوْبَهُ ﴿ فَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا ﴾. قَالَ أَبُو

هُرَيْرَةَ: وَاللَّهِ إِنَّهُ بِالْحَجَرِ نَدَبٌ، سِنَّةٌ أَوْ سَبْعَةٌ، ضَرَبُ مُوسَى بِالْحَجَرِ. [بخاری / الغسل / من اغتسل عرياناً .. / ۲۷۴]

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) له پیغهمبهری خواوه (رضی اللہ عنہ) چہند فہرموودہیہکی بو کپڑاینہوہ لهوانہش وتی: پیغهمبهر (رضی اللہ عنہ) فہرمووی: ((نہوہی ئیسرائیل بہرووتی خویمان دہشوردو سہیری عہیبی یہکتریان دہکرد، موسا (علیہ السلام) بہتہنیا خوئی دہشورد، وتیان: بہخوا موسا قورہ بوئیہ بہتہنیا خوئی دہشوریت دہلی: جاریکیان موسا چوو خوئی بشوات، جلہکانی لہسہر بہردیک دانا، بہردہکہ جلہکانی رفاند، دہلی: موسا (علیہ السلام) ناچار بہپہلہ کہوتہدوایو دہیفہرموو: بہردہکہ جلہکانم، بہردہکہ جلہکانم، ہہتا خہلکہکہ سہیری موسایان کردو وتیان: بہخوا موسا ہیچ عہیبیکی نییہ. دہلی: ئینجا جلہکانی ہہلگرتو دہستی کرد بہلیدانی بہردہکہ)) (ابوهریره) دہلی: بہخوا لہبہردہکہدا شوینی لیدانہکہ دیاربوو، شہش یا حہوت شوینی لیدان بہبہردہکہوہبوو.

(۸) ریگری کراوہ لہسہیرکردنی عہیبی پیاوو ئافرت

۱۵۷- عن أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) قَالَ: ((لَا يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ، وَلَا الْمَرْأَةُ إِلَى عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ، وَلَا يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي تَوْبٍ وَاحِدٍ، وَلَا تُفْضِي الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِي التَّوْبِ الْوَاحِدِ)).

(ابو سعید الخدری) (رضی اللہ عنہ) دہلی: پیغهمبهری خوا (رضی اللہ عنہ) فہرموویہتی: ((پیاوو نابی سہیری عہیبی پیاوو بکات، ئافرتیش نابی سہیری عہیبی ئافرت بکات، ہہروہا پیاوو نابی لہشی بخشینی لہلہشی پیاوویکی تر لہیہک پوشاکدا، ہہروہا نابی ئافرتیش لہشی بخشینی لہلہشی ئافرتیکی تر لہیہک پوشاکدا.

(۹) خوپہنادان و نابی مروؤف بہرووتی ببینریت

۱۵۸- عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (رضی اللہ عنہ) كَانَ يَنْقُلُ مَعَهُمُ الْحِجَارَةَ لِلْكَعْبَةِ وَعَلَيْهِ إِزَارُهُ، فَقَالَ لَهُ الْعَبَّاسُ عَمُّهُ: يَا ابْنَ أَخِي، لَوْ حَلَلْتَ إِزَارَكَ فَجَعَلْتَهُ عَلَى مَنْكَبِكَ دُونَ الْحِجَارَةِ. قَالَ: فَحَلَّهُ فَجَعَلَهُ عَلَى مَنْكَبِهِ، فَسَقَطَ مَعْشِيًا عَلَيْهِ، قَالَ: فَمَا رَأَيْتَ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ عَرِيَانًا. [بخاری / الصلاة في ثياب / ۳۵۷]

(جابر) کوپی (عبداللہ) (رضی اللہ عنہ) دہلی: پیغهمبهر (رضی اللہ عنہ) بہردی دہگواستہوہ لہگہل ہاوہلہکانیدا بو کہعبہ کراسیکی لہبہردابوو، (عباس) ی مامی پیی وت: ئہی

برازا با کراسه که ت بگردایه ته وه بتخستایه ته سهرشتانت له ژیر بهرده کاند،
وتی: کردیه وه خستیه سهرشانی، به لام بوورایه وه ووه کهوت، دهلی: لهو روزه
به دواوه بهرووتی نه بینراوه.

(۱۰) خوشوردنی ژن و پیاو له یهک ده فردا

۱۵۹- عَنْ مُعَاذَةَ، عَنْ عَائِشَةَ (رضی اللہ عنہا) قَالَتْ: كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ بَيْنِي وَبَيْنَهُ، فَيُبَادِرُنِي، حَتَّى أَقُولَ: دَعْ لِي دَعْ لِي، قَالَتْ: وَهَمَّا جُنْبَانٍ. [بخاری/ الغسل / هل يدخل الجنب يده في الاناء / ۲۶۰]

(معاذ) له (عائشة) وه (دهلی): من و پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہا) له یهک ده فردا
خومان ده شورده، نهو ده ستپی شخه ری ده کرد، منیش ده موت: داینی بو من،
داینی بو من دهلی: ههردوو کمان له شمان گران بوو.

(۱۱) ده ستنویژی له شگران نه گهر بیهوی بخهوی یان نان بخوات

۱۶۰- عَنْ عَائِشَةَ (رضی اللہ عنہا) قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا كَانَ جُنْبًا، فَأَرَادَ أَنْ يَأْكُلَ أَوْ يَنَامَ، تَوَضَّأَ وَضُوءَهُ ﴿لِلصَّلَاةِ﴾. [بخاری/ الغسل/ الجنب يتوضأ ثم ينام / ۲۸۴]

(عائشه) (دهلی): کاتی پیغه مبهری خوا (رضی اللہ عنہا) له شگران بوایه و بیویستایه
نان بخوات یان بخهویت، ده ستنویژی ده گرت وه کو (بو نویژ) ده ستنویژ
بگریت.

(۱۲) خهوتنی له شگران پیش خوشوردن

۱۶۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَيْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ (رضی اللہ عنہا) عَنْ وَثْرِ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) -فَذَكَرَ الْحَدِيثَ- قُلْتُ: كَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ فِي الْجَنَابَةِ، أَكَانَ يَغْتَسِلُ قَبْلَ أَنْ يَنَامَ أَمْ يَنَامُ قَبْلَ أَنْ يَغْتَسِلَ؟ قَالَتْ: كُلُّ ذَلِكَ قَدْ كَانَ يَفْعَلُ، رَبِّمَا اغْتَسَلَ فَنَامَ، وَرَبِّمَا تَوَضَّأَ فَنَامَ. قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً.

(عبدالله) کوری (ابی قیس) دهلی: پرسیارم کرد له (عائشه) (رضی اللہ عنہا) له باره ی
وهتری پیغه مبهره وه، فهرمووده که ی گپرایه وه و تم: نهی له کاتی له شگرانیدا
چونی ده کرد؟ نایا پیش خهوتن خوی ده شورده، یان دنوست پیش خوشوردن؟
وتی: ئەمانه ی هه موو ده کرد، جار بووه خوی شورده وه نووستووه، جاریش
بووه ده ستنویژی گرتووه نووستووه، و تم: سوپاس بو نه و خویه ی فراوانی
داوه بهم کاره.

(۱۳) هه‌رکه‌س چوو‌ه لای خیزانی و یستی دووباره‌ی بکاته‌وه با

ده‌ستنویژیک بگریت

۱۶۲- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ، ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ، فَلْيَتَوَضَّأْ)).

(ابوسعید الخدری) (رضي الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) فه‌رموویه‌تی: (ئه‌گه‌ر که‌سیکتان چوو‌ه لای خیزانی، ئینجا و یستی دووباره‌ی بکاته‌وه، با ده‌ستنویژ بگریت)).

(۱۴) ته‌یه‌موم

۱۶۳- عَنْ عَائِشَةَ (رضي الله عنها) أَنَّهَا قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عِقْدٌ لِي، فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) عَلَى التَّمَاسِهِ، وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ، فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ (رضي الله عنه) فَقَالُوا: أَلَا تَرَى إِلَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ؟ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) وَبِالنَّاسِ مَعَهُ، وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ؟ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ (رضي الله عنه) وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) وَأَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى فَخْذِي قَدْ نَامَ، فَقَالَ: حَبَسَتْ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) وَالنَّاسَ. وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ؟ قَالَتْ: فَعَاتَبَنِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، وَجَعَلَ يَطْعُنُ بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي، فَلَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحْرُكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ (ﷺ) عَلَى فَخْذِي، فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) حَتَّى أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آيَةَ التِّيْمِّمْ، فَتَيَمَّمُوا، فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ الْحُضَيْرِ وَهُوَ أَحَدُ النُّقَبَاءِ: مَا هِيَ بِأَوْلَ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ. فَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضًا: فَبَعَثْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْنَا الْعَقْدَ تَحْتَهُ. [بخاري / اول كتاب التيمم / ۳۲۷]

(عائشه) (رضي الله عنها) ده‌لی: له‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) له‌سه‌فه‌ریکدا ده‌رچووین رویشتین هه‌تا گه‌یشتینه به‌یدا یا (ذات الجيش) له‌وی گه‌ردانه‌که‌م بچرایه‌وه، پیغه‌مبه‌ر (رضي الله عنه) وه‌ستا بوئه‌وه‌ی بی‌دو‌زینه‌وه، خه‌لکه‌که‌ش وه‌ستان، له‌وجیگه‌یه‌شدا نه‌ئو هه‌بوو نه‌خویشیان ئاویان پی‌بوو [هه‌ر بو‌یه] خه‌لکه‌که‌ه چوون بو‌لای (ابوبکر) (رضي الله عنه) وتیان: نابینی عائشه‌ی کچت چی‌کرد؟ پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) ئەم خه‌لکه‌شی لی‌ره‌دا وه‌ستاندوو، نه‌له‌سه‌ر ئاویکیشتین و نه‌ ئاویشمان پی‌یه؟ ابوبکر هات و له‌وکاته‌شدا پیغه‌مبه‌ر (رضي الله عنه) سه‌ری خستبوویه سه‌ر رانم و خه‌وی لی‌که‌وتبوو، وتی: پیغه‌مبه‌رو (رضي الله عنه) ئەم خه‌لکه‌ت بو‌ئالی‌ره‌دا

گیرداوه، نه شوینه که ناوی لیبه نه ناویان پییه؟ (عائشه) (ﷺ) وتی: (ابوبکر) زور سه زه نشتی کردم - چنده خواحه زبکات - خیراخیرا سیخورمه ی ددا له که له که منیش له به ره وهی سه ری پیغه مبه ر (ﷺ) له سه ر رانم بوو نه ده جولام ، پیغه مبه ر (ﷺ) نه وشه وه تابیه یانی له وی خه وت کاتی هه ستا ئاو نه بوو بو ده ستنویر، هه ر بویه خوی گه وره ئایه تی ته یه مومی نارده خواره وه، هه موو ته یه مومیان کرد (اسید) کوری (خضیر) که یه کیک بوو له نه قیبه کان وتی: نه ی بنه ماله ی ابوبکر: نه مه یه که م به ره که ت نییه که خوا به هو ی نیوه وه پیی داوین . (عائشه) (ﷺ) وتی: کاتی وشتره که مان هه ستا گه ردا نه که م له ژیریا بوو دوزیمان هه .

(۱۵) ته یه مومی له شگران

۱۶۴. عَنْ شَقِيقٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ عَبْدِ اللَّهِ وَأَبِي مُوسَى (ﷺ)، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا أَجْنَبَ فَلَمْ يَجِدِ الْمَاءَ شَهْرًا، كَيْفَ يَصْنَعُ بِالصَّلَاةِ؟ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَا يَتَيَّمُّ وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ شَهْرًا، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: فَكَيْفَ بِهَذِهِ الْآيَةِ فِي سُورَةِ الْمَائِدَةِ: ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾. فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَوْ رُحِّصَ لَهُمْ فِي هَذِهِ الْآيَةِ لَأَوْشَكَ إِذَا بَرَدَ عَلَيْهِمُ الْمَاءُ أَنْ يَتَيَمَّمُوا بِالصَّعِيدِ فَقَالَ أَبُو مُوسَى لِعَبْدِ اللَّهِ: أَلَمْ تَسْمَعْ قَوْلَ عَمَّارٍ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فِي حَاجَةٍ، فَأَجْنَبْتُ، فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ، فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ، ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ (ﷺ) فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: ((إِنَّمَا يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ بِيَدَيْكَ هَكَذَا)). ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً، ثُمَّ مَسَحَ الشِّمَالَ عَلَى الْيَمِينِ، وَظَاهَرَ كَفَيْهِ وَوَجَّهَهُ؟ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَوْلَمْ تَرَ عُمَرَ لَمْ يَقْنَعْ بِقَوْلِ عَمَّارٍ (ﷺ)؟ [بخاري/ التيمم ضربة / ۳۴۰]

(شقیق) ده لی: من له گهل (عبدالله) و ابو موسی (ﷺ) دانیشتبووین ، (ابوموسی) وتی: نه ی باوکی (عبدالرحمن): ئایا نه گه ر پیاویک له شی گرانبوو و تا مانگی ئاوی ده ست نه که وت، چو ن نویر بکات؟ (عبدالله) وتی: ته یه موم ناکات بامانگی ئاوی ده ست نه که وی، (ابوموسی) وتی: نه ی چی ده که ی ت له گهل نه م ئایه ته ی سووره تی (المائدة): [نه گه ر ئاویان ده ست نه که وت با به خو لیکی پاک ته یه موم بکه ن] (عبدالله) وتی: نه گه ر نه و مؤله ته یان بدریتی که له م ئایه ته دا هاتوو، له وانیه کاتی ئاویش ساردییت به خو ل ته یه موم بکه ن،

(ابوموسی) به (عبدالله) ی وت: ئایا ئەم قسه‌ی عه‌ممارت نه‌بیستوو ه که ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) بو کاریک ناردمی، تووشی له‌شگرانی بووم، ئاوم ده‌ست نه‌که‌وت، منیش خوّم له‌خوڵدا گه‌وزان وه‌کو ولاغ، ئینجا هاتم بو خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) بوّم گپرایه‌وه، فه‌رموی: ((به‌لکو ئه‌وه‌نده‌ت به‌س بوو که به‌ده‌سته‌کانت ئاوابکه‌یت)) ده‌ستی دا به‌زه‌ویدا یه‌ک جار [هینای به‌ده‌موچاویدا] پاشان ده‌ستی چه‌پی هینا به‌ده‌ست و قوڵی راستیا (عبدالله) ئایا نه‌تدی عومه‌ر متمانه‌ی به‌قسه‌که‌ی عه‌ممار نه‌بوو؟ .

(۱۶) ته‌یه‌موم بو وه‌لامی سه‌لام

۱۶۵- عَنْ عُمَيْرِ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه) أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ: أَقْبَلْتُ أَنَا وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَسَارٍ، مَوْلَى مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ (ﷺ)، حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَبِي الْجَهْمِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصِّمَّةِ الْأَنْصَارِيِّ، فَقَالَ أَبُو الْجَهْمِ: أَقْبَلْ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) مِنْ نَحْوِ بَشْرِ جَمَلٍ، فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) عَلَيْهِ حَتَّى أَقْبَلَ عَلَى الْجِدَارِ، فَمَسَحَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ رَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ. [بخاري / التيمم / التيمم في الحضرة اذا لم يجد الماء / ۳۳۰]

(عمیر) کارگوزاری (ابن عباس) (ﷺ) ده‌لی: گوئی له‌ (ابن عباس) بووه وتوویه‌تی: من و (عبدالله) کوری (یسار) کارگوزاری مه‌یمونه‌ی هاوسه‌ری پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) هاتین هه‌تا چووینه لای (ابولجه‌م) کوری (الحارث) کوری (الصمد الانصاری)، (ابو الجهم) وتی: پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ته‌شرفی له‌لای بی‌ری جه‌مه‌له‌وه هات پیاویکی پیگه‌یشت سه‌لامی لی‌کرد، پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) وه‌لامی سه‌لامه‌که‌ی نه‌دایه‌وه، هه‌تا گه‌یشته دیواره‌که‌و مه‌سحی ده‌موچاوی و ده‌ستی‌کرد، ئینجا وه‌لامی سه‌لامه‌که‌ی دایه‌وه.

(۱۷) ئیماندار پیس نابیت

۱۶۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّهُ لَقِيَ النَّبِيَّ (ﷺ) فِي طَرِيقٍ مِنْ طُرُقِ الْمَدِينَةِ وَهُوَ جُنْبٌ، فَاسْتَسَلَّ فَذَهَبَ فَاغْتَسَلَ، فَتَفَقَّدَهُ النَّبِيُّ (ﷺ)، فَلَمَّا جَاءَهُ قَالَ: ((أَيْنَ كُنْتَ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ)). قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَقَيْتَنِي وَأَنَا جُنْبٌ، فَكْرِهْتُ أَنْ أُجَالِسَكَ حَتَّى أَغْتَسِلَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((سُبْحَانَ اللَّهِ، إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَنْجُسُ)). [بخاري / الغسل / ۳۷۹]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: لهیهکی له ریگاکانی مه دینه دا گه یشتیم به خزمهت پیغه مبهەر (ﷺ) له شگران بووم، به په نهانی رویشتم خۆم شوورد، پیغه مبهەر (ﷺ) بۆم دهگهرا، کاتی که هاتمه وه فهرمووی: ((له کوی بوویت ئه ی ابوهریره)) وتم: ئه ی پیغه مبهری خوا (ﷺ) کاتی گه یشتی به من له شم گران بوو، پیم خۆش نه بوو له خزمهتتا دانیشم ههتا خۆم دهشۆم ، پیغه مبهەر (ﷺ) فهرمووی: ((سبحان الله ، ئیماندار پیس نابیت)).

(۱۸) یادی خوا له هه موو کاتی کدا

۱۶۷- عَنْ عَائِشَةَ (ﷺ) قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ (ﷺ) يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ.
(عائشه) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) له هه موو کاتی کدا یادی خوا ی دهکرد.

(۱۹) خواردن به بی ده ستنویژ

۱۶۸- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (ﷺ): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ فَأُتِيَ بِطَعَامٍ، فَذَكَرُوا لَهُ الْوُضُوءَ، فَقَالَ: ((أُرِيدُ أَنْ أُصَلِّيَ فَأَتَوْضَأُ؟!)).
(ابن عباس) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهەر (ﷺ) له سه ر ئاو هاته دهره وه خواردنیکیان بو هیئا ده ستنویژیان بیرخسته وه، ئه ویش فهرمووی: ((بوچی خو نویژ ناکه م تا ده ستنویژی بو بگرم؟!)).